

Obvestilo za medije Čista obala 2019

V **soboto 21. 09. 2019** bo Inštitut za vode RS v sodelovanju z Ministrstvom za okolje in prostor ter Zavodom TRI-NITI izvedel že deseto čistilno akcijo ČISTA OBALA 2019, ki bo potekala na območju vseh obalnih občin.

Tudi to leto poteka akcija v sklopu največje svetovne prostovoljne čistilne akcije obal, morij in jezer - **International Coastal Cleanup Day (ICC)**, ki med čiščenjem zbira tudi podatke o količinah in tipu zbranih odpadkov.

Po dopoldanskem čiščenju je za prostovoljce organizirana pogostitev in druženje na **plaži Strunjan**.

Čistilna akcija bo potekala na področju obalnih občin in so zaradi same organizacije prijave obvezne. Zato se naj vsi prostovoljci na akcijo prijavijo najkasneje do **19.9.2019** na email: uros.robic@izvrs.si.

Več informacij na tel. št. 01 47 75 328.

Slika 1: Akciji se pridružijo tudi najmlajši, s tem ozaveščamo o odgovornosti za čisto obalo vse generacije.
(foto: Uroš Robič, Inštitut za vode Republike Slovenije).

Potek dogodka

09:30	Zbor na lokacijah čiščenja
10:00 – 12:00	Čiščenje na lokacijah
12:00 – 14:30	Druženje na plaži Strunjan

Letošnja edicija poteka pod sloganom “Z MANJ NAREDIMO VEČ” zato so prostovoljci in vsi sodelujoči vabljeni, da s seboj prinesejo 1 - 3 predmete, ki jih bodo pod vodstvom Centra uporabnih predmetov Izola izmenjali na izmenjevalnici na plaži Strunjan.

Sicer pa kot vsako leto dogodek sledi načelom **ZERO WASTE** – brez odpadka, in k temu poziva tudi vse sodelujoče.

Z udeležbo na akciji udeleženci iz naravnega okolja odstranijo odpadke in s tem preprečijo nadaljnjo drobljenje ali fragmentacijo plastike na manjše delce. S tem se preprečuje nastanek dodatne mikroplastike, ki jo je skoraj nemogoče odstraniti iz okolja.

Statistika čistilne akcije Čista obala 2008 – 2019

Skupno število udeležencev	933
Skupno število zbranih odpadkov:	101.433
Skupna teža zbranih odpadkov:	2.277 kg
Skupna dolžina očiščene obale:	69.800 metrov

Slika 2 in 3: Najdeni odpadki so predvsem iz plastike (levo), defragmentacija odpadkov (desno). (foto: Uroš Robič, Inštitut za vode Republike Slovenije).

Kratek zgodovinski pregled - od ideje do desete izvedbe:

2008	Društvo Eco-Vitae je organiziralo 1. čistilno akcijo »Čista obala« v sodelovanju z MOP ARSO VGP Drava Ptuj. S tem se Slovenija prvič pridruži mednarodni akciji čiščenja morij, obal in jezer – International Coastal Cleanup Day .
2009	V akciji je sodelovalo 22 prostovoljcev (med njimi tudi Skavtska organizacija Slovenije)
2010	Akcija ni bila izvedena zaradi neurja
2011	Čiščenje nadgrajeno z ozaveščevalno kampanjo »Morski odpadniki«
2012	Akcija ni bila izvedena zaradi neurja
2013	Dogodku se je pridružilo mnogo partnerjev (Morigenos, RRC Koper, Ekologi brez meja,...)
2014	Organizacijo »Čiste obale« prevzameta Inštitut za vode RS in nevladna organizacija TRI NITI, projekt v celoti finančno podpre Ministrstvo za okolje in prostor . Poveča se število udeležencev in zbranih odpadkov.
2015	Izvedena interaktivna predstava o odpadkih: »Čiste sanje iz Podmorja«
2016	Družabnemu delu so se pridružili predstavniki festivala Reciklart
2017	Z obale se je odstranilo več kot 700 kg odpadkov
2018	Z obale se je v dveh urah odstranilo 25.000 odpadkov in očistilo 16 km obale
2019	10. izvedba čistilne akcije

Prva čistilna akcija je bila organizirana s strani društva Eco-Vitae v sodelovanju s takratno službo SVOM (Služba varovanja obalnega morja), ki je delovala v okviru Agencije RS za okolje. Na čistilno akcijo je takrat prišlo 14 prostovoljcev - študentov, ki so skupaj s službo SVOM očistili 300 metrov slovenske obale. Zbrani podatki o količinah in vrstah odpadkov so bili uporabljeni za diplomsko delo z naslovom: Onesnaženost priobalnega zemljišča morja s trdnimi odpadki. Čista obala se je pridružila mednarodnem čiščenju obal, jezer in morij – International Coastal Cleanup Day. S sodelovanjem so se zbrani podatki o vrsti, količini in sestavi odpadkov poročali krovni mednarodni organizaciji Ocean Conservancy, ki zbira podatke o morskih odpadkih iz več kot 100-ih držav.

Leta 2009 se je čiščenje nadaljevalo in nadgradilo, saj je bilo v okviru nalog ARSO predvideno mesečno čiščenje slovenske obale.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Leta 2014 je organizacijo čistilne akcije prevzel Inštitut za vode RS v okviru EU projekta DeFishGear

Soorganizatorja dogodka sta postala Ministrstvo za okolje in prostor ter Zavod TRI-NITI, ki do danes uspešno sodelujeta in ozaveščata javnost o škodljivosti onesnaženja morja in obale. Pomembni podporniki čistilne akcije so Direkcija za vode RS, Uprava za pomorstvo RS in Agencija RS za okolje.

Isto leto se je v okviru akcije in EU projekta DeFishGear k čiščenju morja zavezalo **65 ribičev**.

Prav tako se vsako leto pri čiščenju pridružijo vse **obalne občine** (Občina Ankaran, Mestna občina Koper, Občina Izola in Občina Piran) in komunalna podjetja (Marjetica Koper, Komunalna Izola in Okolje Piran) ter nevladne organizacije, kot na primer društvo Morigenos, Greenpeace, Ekologi brez meja, iniciativa Naredi nekaj za naravo ter številni drugi. Vsako leto se k akciji pridružijo uslužbenci Krajinskega parka Strunjan tako s čiščenjem obale, kot tudi organiziranja vodenih ogledov prostovoljcev po parku. Zadnjih nekaj let se čistilna akcija vključuje tudi v dogodek Teden Sredozemske obale.

S sodelovanjem omenjenih institucij in Zavoda TRI NITI se je skokovito povečalo tudi število prostovoljcev in dolžina očiščene obale. Od leta 2009 do leta 2019 se je akciji pridružilo 933 prostovoljcev, ki so skupno pobrali več kot 100.000 odpadkov. V devetih letih so tako prostovoljci očistili več kot 2 toni odpadkov na skupni dolžini skoraj 70 km (v devetih akcijah očiščena skoraj 2x dolžina slovenske obale). Za razliko od drugih čistilnih akcij po Sloveniji se opaža, da na slovenski obali ni toliko kosovnih in težjih odpadkov, ampak veliko več manjših in lažjih odpadkov, predvsem iz plastike, ki imajo relativno nizko težo. V devetih letih se je tako s slovenske obale odstranilo 42.061 cigaretnih ogorkov, ki veljajo za najpogostejši odpadek na slovenski obali. To je vsebina 2.103 škatlic za cigarete, ki niso ostale v okolju.

Namen čistilne akcije ni samo čiščenje obale, saj čiščenje ne preprečuje onesnaženja obale z odpadki, ampak je samo odstranjevanje posledic. Pomembna vloga akcije je predvsem ozaveščanje javnosti o prepotrebem zmanjševanju onesnaženja našega morja in obale. Nepravilno ravnanje z odpadki, divja odlagališča in odmetavanje odpadkov v notranjosti države imajo lahko posledice na obali. Tudi preko rek, kot so Dragonja in Rižana lahko v morje zaide večja količina odpadkov. Zato se v letu 2019, Čista obala prvič organizira tudi na brežinah rek.

Grafični prikazi zbranih podatkov od leta 2008 - 2018

Graf 1: Grafični prikaz števila zbranih odpadkov.

Vsako leto se zbere večja količina odpadkov. Prvo leto se je zbralo 137 odpadkov, leta 2018 pa 25.712 odpadkov. K večjemu številu pripomore vsakoletno večja udeležba prostovoljcev. Skozi leta se opaža, da je na obali vedno manj večjih ali kosovnih odpadkov a veliko več manjših odpadkov predvsem iz plastike.

Graf 2: Grafični prikaz števila udeležencev od leta 2008 – 2018.

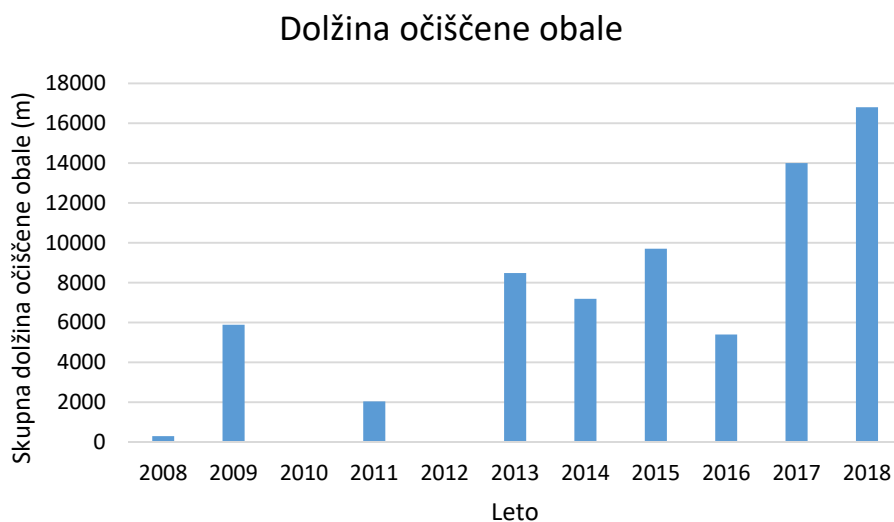
Vsako leto se povečuje tudi število prostovoljcev, ki skupno poberejo večje število odpadkov. Na prvi čistilni akciji je sodelovalo 14 prostovoljcev, leta 2019 pa je sodelovalo 296 prostovoljcev.

Graf 3: Grafični prikaz teže odpadkov od leta 2008 – 2018.

Skozi leta se opaža, da na obali ni kosovnih ali težjih odpadkov. Največji problem predstavljajo manjši plastični odpadki, ki se lahko drobijo na manjšo mikroplastiko. Najbolj pogosti odpadki na slovenski obali so cigaretni ogorki, koščki stekla in koščki stiropora.

Graf 4: Grafični prikaz skupne dolžine očiščene obale od leta 2008 – 2018.

Povečuje se tudi razdalja očiščenih delov obale. Na prvi akciji se je očistilo 300 metrov obale, leta 2018 pa 16.764 metrov obale.

Podatki o zadnjih petih letih Čiste obale:

2014-2018	2014	2015	2016	2017	2018
Število udeležencev	87	123	119	175	296
Skupna teža zbranih odpadkov (kg)	144	168	123	705	566
Število zbranih odpadkov	7.973	14.074	12.306	21.572	25.712
Število zbranih odpadkov na prostovoljca	92	114	103	123	87
Teža zbranih odpadkov na prostovoljca (kg)	0,97	1,37	1,03	4,02	1,9
Očiščena dolžina obale (m)	7.190	9.700	5.414	14.000	16.764
Povprečno št. odpadkov/100m	108	144	227	152	153

Zanimivosti in manj znana dejstva o Čisti obali in morskih odpadkih:

- akcija ni namenjena samo čiščenju, ampak tudi **ozaveščanju o problematiki morskih odpadkov**
- najpogostejši odpadki na slovenski obali so **cigaretni ogorki, koščki stekla, koščki stiropora in neprepoznavni koščki plastike**
- čistilna akcija Čista obala poteka vsako 3. soboto v septembru
- leta 2018 so prostovoljci v samo dveh urah zbrali več kot **25.000 odpadkov**
- v devetih letih se je v okviru Čiste obale odstranilo **42.061 cigaretnih ogorkov**
- Čista obala poteka v sklopu Mednarodnega čiščenja obal, morij in jezer (**International Coastal Cleanup day**)
- na slovenski obali prevladujejo manjši plastični odpadki v **velikosti od 2,5 cm < 50 cm**
- v okviru Čiste obale se **že devet let zbirajo podatki** o količini, vrsti in teži odpadkov na obali
- v devetih letih se je skupno očistilo **skoraj 70 km obale**
- vsako leto se akciji pridruži več prostovoljcev, ki pobere večje število odpadkov
- akcija se bo letos posvetila tudi **čiščenju rečnih brežin**
- akcija združuje vladne in nevladne organizacije ter povezuje lokalne skupnosti
- predvideva se, da **70% odpadkov v morje pride s kopnega in 30 % z pomorskih virov**
- morski odpadki ogrožajo živa bitja (zapletanje, zaužitje), zmanjšujejo biodiverzitetu, delujejo kot prenašalec tujerodnih vrst, iz plastičnih odpadkov se lahko sproščajo nevarne kemikalije, morski odpadki, predvsem plastični nase vežejo obstojna organska onesnaževala
- z akcijo se preprečuje nastanek mikroplastike sekundarnega izvora (fragmentacija odpadkov)
- mikroplastika so plastični delci, ki so **manjši od 5 milimetrov**
- mikroplastika se sprošča tudi pri **pranju sintetičnih oblačil v obliki vlaken**
- mikroplastika se lahko nahaja v **kozmetičnih izdelkih in zobnih pastah**

Slika 4: Plastični peleti se uporabljajo kot osnovna surovina za izdelavo plastičnih predmetov. (foto: Uroš Robič, Inštitut za vode RS)

Slika 5: Delec mikroplastike v sedimentu, najden na obali Seče. (foto: Uroš Robič, Inštitut za vode Republike Slovenije)